

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Az Érsekújvárvidéki és Nagyszombati róm. kath. néptanító-egyesületek közlönye.

<p>Megjelenik a szünidőt kivéve havonként kétszer egy íven. Előfizetési ár egy évre 2 frt, fél évre 1 frt. Egyes szám ára 10 kr.</p>	<p>Szerkesztik: ERNYEI LAJOS és Dr. KOMLÓSSY FERENC. Kiadó laptulajdonos: ZELLIGER JÓZSEF.</p>	<p>Az előfizetések, valamint a lap szellemi részét illető közlemények a „Népnevelő“ kiadóhivatalához Nagyszombat-ba küldendők.</p>
--	--	--

TARTALOM: M. t. Olvasóközönség. — A keresztény-zsidó párosodás. Dr. Komlóssy Ferenc. — A tanító sikeres működésének egyik akadálya. Jábornik Károly. — Mi okozza népünk elszegényedését stb. Ő. Irodalom. — Vegyes.

M. t. Olvasóközönség!

Ma a hódítások korszakát éljük. Ezt nemcsak mi, a „Népnevelő“ élén állók tapasztaljuk, érzi ezt maga a „Népnevelő“ is, mely hódít a népnevelők díszes körében, ez utóbbi tekintélyes testület pedig a szülők és gyermekek legiójában. Látva és tapasztalva ez örvendetes jelenségeket, a „Népnevelő“ hajlandó és kész a hódításokat még tágasb körben ifju erővel folytatni.

Miként azt m. t. olvasóink tudják s tapasztalják, a szerkesztő s kiadóhivatal, valamint m. t. munkatársaink is vállvetetten, önzetlen kitartással, sőt őszintén megvallva, egy kis anyagi megkárosítással iparkodtak s a jövőre is iparkodni ígérkeznek lelkes tevékenységüket a kath. népnevelés és tanítás szent oltárára áldozni.

Melyik tér az, melyen Magyarországon babérokat lehet még aratni? Csakis a nevelés-tanítási tér, nevezetesen a katolikus nevelés-tanítási tér, melyen m. t. olvasó kártyásaink a babérokat maguknak kiérdemelhették — megszerezhetik: „Mert jönni fog, mert jönni kell, egy jobb kor, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán.“

Érzékenyen tapasztaljuk, hogy a „Népnevelő“ havonként kétszeri megjelenése nem elégítheti ki m. t. olvasóközönségünk olvasási szomját s tudvágyát; **azert elhatároztuk t. munkatársaink s olvasóink**

buzdító s bátorító sorai alapján, hogy a „Népnevelő“ 1884. évi januártól kezdve havonként háromszor fog megjelenni kivéven a nagyszünidő két havi időközét, azonban csak azon esetre, ha előfizetőink száma is kisé növekedik. Hogy milyen előnyeivannak egy havonként háromszor megjelenő tanügyi lapnak, azt nem fogjuk bizonyítani, ezt m. t. olvasóinkra bízást bízhatjuk.

Mi, valamint eddig, úgy ezentul sem számítunk a legcsekélyebb anyagi haszonra; de a m. t. olvasóközönség viszont nem kívánhatja tőlünk, hogy szellemi tevékenységünk mellett még anyagilag is, és még érzekenyebben, mint eddig megkárosítottunk. Ha tehetnők, ezt is szívesen megtennők. Hisz ennél boldogabb tudattal nem dicsekedhetnénk, boldogabb tudattal nem hajthatnók le fejünket pihenésre.

Ma a tények hódítanak. Ma a szép beszédek nem lelkesítik többé az embereket, ma az „igen“- és „nem“-é a dicsőség. Ott van a középiskolai törvényjavaslat fölött elmondott classicus beszédeknek eredménytelensége. Ma a szép beszédek mint történeti emlékü nevezetességek említetnek s becsültetnek; de nem eredményeznek úgy szólván semmit.

Mi is képesek volnánk fellengzős felhívót írni; de nem tesszük, épp ez okból.

Kérjük azonban m. t. Olvasóinkat, sziveskedjenek ezen sorainknak átolvasása után **levelező lapon velünk tudatni: vajjon velünk érezni, gondolkodni és működni továbbra is hajlandók-e? Ha igenlőleg fognak nyilatkozni megfelelő számban, mi rögtön teszünk intézkedéseket, hogy a „Népnevelő“ jövő 1884. évtől havonként háromszor megjelenhessék. — Ezen nyilatkozatnak gyors beküldésére azért is kérjük töl, hogy az illetéa berendezés körül szükséges kiadásoktól megóvassunk.**

Uj programmot nem irunk. **Katholikus tanférfiak vagyunk egyenkint és összesen, kik a „Népnevelő“ körül csoportosultunk; katolikus irányban fejleszteni és terjeszteni a nevelés-ügyet a mi programunk.**

A „Népnevelő“ az 1884. évvel a III. évtolyamba lép, tartalma lesz az eddigi, s ha tervünk valósul, megtoldjuk „Heti szemlé“vel és „Tárcá“val.

Az esetben, ha lapunk háromszor is megjelenik havonként, **a z előfizetési árt nem emeljük**, miután nyereszketni nem akarunk; de a legmelegebb pártfogásra annál nagyobb igényeket tartva, kérjük m. t. olvasóinkat, miszerint lapunkat pártfogolni és minél szélesebb körben terjeszteni sziveskedjenek.

Előfizetési ár egész évre 2 frt., félévre 1 forint.

Nagyszombat, 1883. évi decber hó 15.

A „Népnevelő“
szerkesztő- és kiadóhivatala.

A keresztény-zsidó párosodás.

Hát már ilyen is van? Van ám; de csak az első felvonás első kiadása, folytatása következik.

Ez csak praeludiuma akar lenni annak a szomorú játéknak, melyet polgári házasságnak neveznek. Mert hát nagy szükség volt erre, Magyarország boldogításához csak ez hiányzott, — no meg mindjárt utána

egy kis adófelemelés, de ez csak zárjel között legyen mondva.

Már én ugy érzem magamat e lapok tisztelt olvasói körében, mint egy nagy családban, a hol ha az egyik tag boldog, e boldogságot érzi mindegyiküük, és viszont, ha egyikét baj éri, át megy az mindnyájunk szívéen. Elmondom hát, hol fáj nekem, tudom mások is érzik a sajtó sebet, mely a katholicismuson, de első sorban a hazán is üttetett.

De hogy is kezdjem, hogy méltó szavakban fesseem azon nagy eseményt mely a napi sajtót oly hosszú idően át foglalkoztatta, s a közérzelmet oly feszült várakozásba helyezte?

Elmondom ugy a hogy felfogom, megírom azon behatások alatt, melyeket átéreztem.

Szombat napja volt. Összeültek az irástudók és pharizeusok, mert nagy esemény vala készülöben. Jelen volt a főpap: Tisza személyében, Pauler mint kereszt-táti, Horváth Bódi mint kereszt-mámi szerepelt, míg Litteráty a bábaasszony tisztét végezte. Néhány katolikus sakter is jelen volt az eseménynél, de bonckéseik nem voltak élesre köszörülve, ugy látszik, hogy csak diszlövéseket sütögettek vak töltéssel. Nehéz fájdalmakat különben sem állott ki a beteg, a mütét sikerült.

Megszületett a kölyök s az assistens mameluk, zsidó, szabadkőműves, atheus és hideg katolikus sereg üdvözölte a messiást, kit a zsidók évezredeken át várták, s a ki hivatva van arra, hogy a zsidóságnak az ígért földjét, a szép Magyarországot egyszer s mindenkorra biztosítsa. Örvendj Izrael! mert ha még valahol van egy kis talpalatnyi ősi magyar birtok, melyhez semminemü spekulacio által sem juthattál, azt most keresztkezés utján megszerezheted!

A gőz és villamosság legujabb vivmányai elhomályosulnak egy időre, azon tapasztalati kísérletek mellett, melyeknek megoldását a természettudományok állatani osztályától, ezen párosodás következtében jogosan várhatunk. Mert ha kisül, hogy a keresztény-zsidó párosodásból származott

magzatok a faji lényegét már anyjuk méhében elveszithetik, akkor a — priori, a legellentétebb állat-fajokból keresztezés útján újabb és tökéletesebb fajzatok fognak keletkezhetni. De ha ez nem sikerül, akkor meg vagy döntve Darwin és rendszered! Hiába való volt okoskodásod, elméleted csak száraz elmélet marad, mert most már senki sem fogja elhinni, hogy alsóbb fokú állatból keresztezés útján tökéletesebb képződhetnék. Nyugodjál békében, mert bár nem vagyunk hiveid, nem kívánnók, hogy e hír hallatára sirodban megtordulj!

A kocka félig meddig el van vetve, már csak az új kreaturák iránt lehetünk kíváncsiak, hiszen nem csak a természetbuvárt, de minden laikust fogná érdekelni, hogy mit nemz a szemtelen veréb a fejedelmi sassal, a mit ugyan még eddig senki meg nem kísérelt, valamint senki nem próbált vöröshagymába ananászt ojtani.

Nó de csitt! nehogy a minister ur meghallja, azon minister, a ki óva figyelmeztette a tanítókat: hogy az antiszemitikus botrányok megakadályozására ők hivatvák. Csakhogy az egyszer a botrányt ők csinálták, a jó ministerek, nekünk pedig eszünk ágában sincs a botrányt acceptálni, sőt ellenkezőleg azt óhajtjuk, hogy minél kevesebben botoljanak a már „megesínált“ botrányköbe. Nekünk és elvrokoninknak e párosodási rendszer nem kell, s miután nem kötelező, nem is kérünk belőle. De arról is megvagyunk győződve, hogy egyetlen egyet sem fogunk t. olvasóink közül ezen eszmétől eltántorítani, lehűteni a lelkesedéstől, a kinek hozzá kedve volna; de a tanító urak azt is tudják, hogy mint afféle szegény emberek abban a ritka szerencsében nem is részesülhetnének, hogy egy zsidó Nagyságot meghódítsanak — mert ez aztán minden, csak „Gschäft“ nem volna.

Mi csak figyelmeztetni akarunk egyeseket ez új intézményre, a melyet talán megérteni nem tudnak, miután józanul gondolkozó eszük ily magas régiókban nem szállong.

Mi csak azt akarjuk, hogy a népet felvilágosítsák e törvény lényegéről. hogy

az meg ne botránkozzék, ha a Rifke, Cháni, Cili, Fáni freulákkal N. N. báró karonfogva fog sétálni; a Kóbi, Dúvid, Maxi, X. Y. grófkisasszonyokkal fog kocsikázni, mondja meg a tanító a népnek, hogy most már ezek lesznek az új földesurak, s a születendő Móricok, Manók már mint grófok, bárók fognak szerepelni, mert ezt így akarta.

Azután megtörténhetik az is, hogy ma holnap ezen párosodásból származó amphibiumok be fognak kopogni majd az iskolába és így kívánatos, hogy zavarba ne jöjjenek a tanító urak, ha csak — a mi valószínű — ezek kedvéért a közoktatási törvény módosítást nem fog szenvedni. Ez megtörténhetik, hiszen Magyarországban minden lehetséges, mert csak így történt, hogy a zsidóság számára, mely a lakosság 4-5% százalékát képezi oly privilegiumot nyújt a magyartörvényhozás, a melyet a 95-43 százaléknyi keresztény lakosságtól megtagad.

A keresztény-zsidó házasságba elegyedők kedvéért érdemes lesz felforgatni a corpus jurist, a melyből manap már csak azt lehet kibetűzni, hogy volt egykor Magyarországon kath. világ is, kath. királyok alatt; a kik azonban mind szükkeblűek voltak, mert nem csakhogy nem hozták be az ilyen-féle párosodást, hanem párostul kergették a zsidókat az országból, törvény útján, mikor ezt a haza és java kívánta.

Hogy azonban a dolog végére érjünk, vessünk még egy rövid pillantást a jövőbe. — Ezen párosodásból kikelendő jéree-kakasok, — pardon urfiak — mint nagynevű ősi családok örökösei (?) ott azon a helyen fogják olvasni a börszetudósításokat és Preiscourantokat, ott fogják megbeszélni az ecet, pálinka áru-folyamát, a hol mai napig csak a magyar korona főurai: főnemesek és főpapok döntöttek a haza sorsa fölött. Párdue és nyulbőr felváltják egymást!

Soká lehetne fűzni gondolatainkat; de elég legyen ennyi. Mi vár reánk katolikusokra ezekután, azt csak Tisza minister ur tudhatja, a kinek — miután annyira lelkesült a

keresztény párosodásért — szívünkől kívánjuk, hogy annak gyümölcsét első sorban ő élvezze. Sok ily unokát kívánunk neki!*)

Dr. Komlóssy Ferenc.

A tanító sikeres működésének egyik akadályja.

Hogy a tanító az iskolába először belépő gyermek bizalmát megnyerhesse, különös nyájassággal kell hogy fogadja, és társalgásba bocsátkozzék vele, számos igen könnyű kérdést intézvé új vendégéhez. De az ujoncok egyrésze kitérít száját, legnagyobb közömbösséggel nézi a tanítót, hallgat, és látni, hogy a kérdést nem érti, ám bár az nagyon is egyszerű. A tanító sajnálja a fiút, de sajnálja önmagát is, mert már előre látja, hogy elég baja lesz ilyen tanonccal. Ez t. i. semmi szellemi szerzeményt nem hoz magával az iskolába, és a talaj, melybe a tanítónak a tudomány magvát vetnie kellend, keményebb a pusztáknél. Ily tanonc rendszeren csendes, szomszédját nem bántja, a tanító magyarázatára figyelni látszik: de a tapasztalás mutatja, hogy figyelme dacára, a magyarázatból semmit sem ért, és ha a tanító által kihivatik, alig bír felkelni, olyan lomha. A tanulásban más társaival lépést nem tart, ő hátramarad és a tanító mellözni kezdi, mert tanulásra képtelennek, másképp gyöngének tartja. — Igen, ő gyöngé, még pedig elme-gyöngé, mely elme-gyöngeség a jó, épeszü tanulóknak hátrányára van, és rémítő bajt és fáradtságot okoz a tanítónak.

Elme-gyöngé (ostoba, dőre) fiú minden helyen találatik; de míg városokban ezek csak kivételt képeznek, azaz nagyon kevesen vannak, addig faluhelyeken, kiváltképpen szegény községekben az iskolások legnagyobb része elme-gyöngé. Ebből következtethetni, hogy a gyengeelméjűségnek az éghajlat, szülők élete, a gyermek lakása,

*) Midőn e sorok már kinyomattak, értesülünk, hogy e törvényjavaslat a főrendektől elvetetett; de miután ezzel a heccnek még nincs vége, közöljük.

A szerk.

étele vagy egyéb körülmény az okai, vagyis, hogy a gyengeelméjűség betegség.

És valóban, ha a „betegség“ alatt nemcsak a szigorúan vett betegséget értjük, mely foglalkozásunk, életmódunk és életviszonyainkból eredt, vagy szerencsétlen eset által lett előidézte, — hanem általában értjük a szervezetünkben rejlő hajlamot is, mely bennünk fejlődött, vagy melyet örököltünk: akkor a gyengeelméjűség is betegség. Mert ha bennünk valamely szerv helyesen ki nem fejlődött, és emiatt helyesen nem működik, úgy egészségeseknek nem nevezhetjük magunkat. Már pedig a gyengeszü emberben az ész helyesen nem működik, tehát a szabályostól eltérés mutatkozik, vagyis az oly ember beteg, és pedig aggasztóan beteg, mert ezen betegség többnyire maradandó.

És mi lehet okozója ezen betegségnek? — Mondják az emberek, hogy minő a fa, olyan a gyümölcse. Ha ez áll és legtöbb esetben úgy van, akkor az elme-gyöngeség öröklött betegség. Ha az iskolai beiratáskor a szülők is eljönnek gyermekeikkel a tanítóhoz, úgy azonnal látja ez, miért dőre, ostoba, ez vagy amaz gyermek. A szülő gyakran gyermekének nevét, korát sem tudja hamarjában megmondani. Külsője: testtartása, ruházata mutatja, hogy lakóhelyének határait alig lépte át. Arcvonásai eltorzítvák, szeme bágyadt, arcának színe inkább kék mint piros, szája pálinkabűzt terjeszt. Tehát iszákos ember áll előttünk, kinek elődei jól birták magukat, de a pálinkaivás következtében már régen leik bírja földüket. Az elme-gyöngeségének öröklését elősegíti a szülők iszákossága és fajtalan életmódja.

Azonban sokszor látjuk azt is, hogy rendes életű és eszes szülőknek is elme-gyöngé gyermekeik vannak. Tehát a gyermekek e betegséget nem a szülőktől örökölték, hanem születésük után valamely külső következtében elme-gyöngékké váltak; ily esetben az elme-gyöngeség szerzett betegség, vagyis olyan, melynek önhibánkból, vagy azon kívül már a születés után, de az élet legelső tavaszán estünk martalékul. A szerzett elme-gyöngé-

ségnek oka megint a rossz, hiányos vagy nem is létező, családi testi és szellemi nevelésben kereshető.

A rossz és hiányos nevelést szüli a szülői gondatlanság, rossz bánásmód, rossz lakás, silány táplálék és tisztátalanság. Nálunk a köznép avval bünteti vagyis veri gyermekeit, ami kezében van, és oda üt, a hová talál. Az anyáknál a szénvonó, csipővas, sodrófa, főzőkanál, szítóvas, meszelő, seprő, az atyáknál megint a lókefe, abrakrosta, kötőfék, gyeplőszij, ostor, lős, gereblye, csép, lécs, kés stb. a büntető eszközök, amelyekkel a gyermekek büntetnek. Hát a lakás! Nézzük csak meg Felvidékünk valamely falusi házáat. Már a ház külseje és egész környéke kellemetlenül hat reánk. Trágyadomb övezi falait, a melyek kormosak, mivel a háznak nincs kéménye, hanem a füst az ajtókon keresztül, vagy a szalma háztető alól kénytelen magának utat törni. — Belseje épen visszataszító és undorító. Az ablak kicsiny, a szoba homályos, büzzel tele, a butorzat szennyes. Az ágy alatt burgonya csirázik vagy rothad, egyik szögletben a káposztahordó, másikkban a kosárban kotlós tyúk vagy liba ül; sőt oly lakások is vannak, melyekben kecske, malac lakik emberekkel egy társaságban. Ilyen szobákban néha 8—10 tagból álló család lakik. Nyáron e szobák még csak megjárják. Az állatok (tyúk, liba, kecske, malac) kint vannak a szabadban; a burgonya meg káposzta elfogyott és csak néhány mosdatlan, kócos, meztelen gyermek heverész a földön. Tisztaságot itt sehol sem látni. Ilyféle emberek szegénységökkel menetegetik tisztátalanságukat és nem akarják tudni, hogy a levegő meg a víz az Isten ingyen adománya s mindkettőhöz szegénynek gazdagnak egyformán jussa van.*) Ilyen mostoha viszonyok közt a gyermek sem testileg, annálkevésbé szellemileg nem fejlődhetik. Azonkívül a gyermek hallja együgyü szüleinek és testvéreinek beszédjét,

*) S ezek mai napig megadózza sincsenek. Siessünk tehát ezek élvezetével, mert megérjük, hogy deficitos aeránkban ezeket is megadóztatják. A szerk.

látja tetteiket, azokat elsajátítja és így mint buta, vad, hozzá még mint rakoncátlan gyermek 8—9 éves korában jelenik meg az iskolában.

Jábornik Károly.

(Vége köv.)

Mi okozza népünk elszegényedését, van-e a néptanító hivatva és tehetségében áll-e ezen óriási szerencsétlenségnek legalább a jövőre nézve gátot vetni?

A jelenkorban észlelhető különféle társadalmi bajok és nyavalyák közt, melyek mint ragály terjednek szét az emberi társadalom majd minden osztályában, legmegfigyelésre méltóbb a mindig nagyobb és nagyobb mérvben mutatkozó nyomor, melybe népünk napról-napra mind jobban és jobban süllyed.

A kinek szeme van a látásra, nem kell nagyon kimeresztenie, hogy észre vegye, miként e veszedelmes betegség ma már azon stádiumba lépett, melyben csakugyan égető szükségét érzi annak, hogy vele komolyan foglalkozzunk, s egyelőre ha nem is megszüntetése, de legalább ellensúlyozása érdekében néhány szót kockáztassunk.

Hogy mennyire érendjük el célunkat? az a jövő rejtett titka, de ha forró óhajtatunknak csak parányi részecskéje megy is teljesezésbe, már dus jutalomban részesültünk!

Napjainkban ugyanis, különösen a társas élet különböző viszonyai között, nem egyszer merül föl e kérdés, és képezi élénk vitatkozás tárgyát: vajjon, mi lehet oka, hogy népünk oly rohamosan siet az elszegényedés felé? Találgatnak, egyik is, másik is, mindenki más és más oldalról igyekszik megvilágítani a dolgot, különfélebbnél különfélebb argumentumokat hoznak föl egyesek a szomorú valóság indokolására, míg végre is oda lyukad ki a dolog, hogy a kérdés egy meg nem fejtett rejtvény marad. Vannak ugyanis olyanok, kik azt állítják, hogy a mostoha esztendők, a gyakori elemi csa-

pások, melyek borzalmasságukban egymást mulják fölül, — az okai, ezen óriási szerencsétlenségnek. Mások ismét a kormányt teszi felelőssé az egész bajért, s azt hangoztatják: hogy a nagy adó terhe alatt kell már össze roskadnunk, — az tesz bennünket tönkre vagyoniilag. Legtöbbször meg azonban azon elfogultak száma, kik elkapva érzelmeik és a korszellem betegesebb kinövéséi által, kizárólag az emancipációban látják a baj főokát, s azon szerencsétlen eszme mellett apostolkodnak: hogy agyon kell minden zsidót ütni; mert — ugymond — míg azok csak tüt és cérnát árulhattak, esonttal és ronggyal kereskedhettek, addig éltünk boldog világot és jó napokat; de mióta velünk egyenjósítottak, azóta folyton fogyunk vagyoniilag. (Valami lehet a dologban. A szerk.)

Ha a valót ezután is kendőzni, és önmagunkat pedig ámitani akarjuk: úgy nem kell tovább mennünk, a gordiusi eszmó az imént felhozott okok kapcsán tökéletesen meg van oldva. Csakhogy nem oda, Buda. — A rejtvény kulcsát itt máshol kell keresnünk. Elfogult népünk szentül azt hiszi, hogy nem oka más nyomorának, mint az adó, a mostoha esztendő, és az elemi csapások. Pedig téved, midőn így vélekedik. Az adó, a mostoha esztendő az elemi csapások, igen, fokozzák nagy mérvben a kétségbeejtő állapotot, de korántsem közvetlen okozói annak; miután népünk azt önmaga teremtette meg magának sokkal előbb, hogysem ezek befolyással lehetnek volna reá. Megteremtette pedig akkor, midőn a takarékos ságot, eme ősi erényt, családi köréből száműzte s helyette a pazarlás fekete bünének emelt oltárt s ennek kezdett tömjénezni. Igen, a pazarlás ez az a mételey, mely ellen csak egyetlenegy orvosság van: a koldusbot; és pedig ez után siet sok ember meggondolatlan fecsérlése által. S mindannak dacára, hogy élő példákban látja megörökítve, hány embernek tette e bün keserűvé és végre elviselhetlenné az életet: mégis inkább hajlandó azt követni, mint tőle elállni.

Szólván a pazarlásról, azt a legsötétebb

bünné deklarálva úgy tüntettük föl, mint a mely bün döntő befolyást gyakorol népünk elszegényedésére, hogy állításunk annál jobban indokolva legyen, szóljunk egyúttal annak különféle nemeiről is, és ismertessük meg olvasóinkkal, minő tettekben nyilvánul az leginkább a falusi nép körében.

A pazarlásnak ugyanis, melyre népünk oly nagy hajlandósággal bír, egyik legveszedelmesebb neme a fényűzés, mely a nyomoruság dacára is, melyben nyakig úszunk, a nem éppen kolduló osztálynál is, mind jobban és jobban elharapódzik.

Hogy korunknak ezen egyik legátkosabb kinövése, mely ellen már annyian küzdöttek sikertelenül — mennyi pénzt és vagyont emészt föl, ma már nem csak a felsőbb néposztály, de az egyszerű, földműves osztálykörében is, azt csak az képes kellőképp megítélni, ki folyton e nép közt él és közelebről ismeri annak életmódját, szokásait. — Az izléssel párosult egyszerűséget, mely a hajdankornak egyik legkiválóbb diszét képezte, ma már nem csak a városi „nagysámok“ nem ismerik, de nem ismeri azt a legigénytelenebb paraszt leány sem; hanem igenis, az elül fodorról és hátul tunikáról, lackos cipőről és selyem főkötőről álmodik minden éjjel. S jaj a szegény szülőknek, ha leányuk álma be nem teljesül! Azért el is megy a jó anya, hogy piperkőc magzatának vágyát kielégíthesse minden késedelem nélkül Icíghez, s bevásárol leányának a legújabb divatu szövetekből, siet azt elkészíttetni, hogy aranyos bábuja a legközelebbi vásár- vagy ünnepi napon szebbnek tünjék föl a templomban, mint a szomszédasszonyé. Ilyen alkalmal azután nem szokott számításba jönni se mostoha esztendő, se elemi csapás, s egy se más. S ez így járja mindaddig, míg csak van mihez nyúlni. Mikor azután már se pénz, se posztó, vagyis oly nehézségek merülnek föl a háztartás körül, melyeket már lehetetlen leküzdeni: kezdetét veszi a lamentáció s szidják kegyetlenül a családfők azt, ki őket ily szerencsétlen helyzetbe döntötte, figyelembe sem véve azon körülményt,

hogy hiszen önönmaguk voltak jólétüknek sirásói. Itt azonban nem annyira az apákat, mint inkább az anyákat illeti a megrovás. A gyermek neveléssel, mely már a bölcsőnél kezdődik, legtöbbet ők foglalkoznak, azért ők vannak hivatva és kötelezve arra is, hogy gyermekeik fogékony keblébe a nemesebb irány, a jó és szép iránti érzéket ideje korán belecsepegtessék. Ha nem teszik, az ő bűnök — bűnhődjenek. — Ö.

(Vége köv.)

Irodalom és művészet.

— Tisztelettel értesítem e lapok t. olvasóit, miszerint Dr. Germanus Konstatinnak kitűnő munkája 1884. év március havában fog magyar fordításban megjelenni. Ára az eredetiben 21 ívre terjedő műnek 2 frt. Segédlelkész és tanító urak 1 frt. 50 kr. kaphatják. Hogy a nyomtatandó példányok száma iránt magamat tájékozhassam, kérem a megrendeléseket levelező lapon f. é. dec. hó végeig nálam bejelenteni. Nagyszombat, Dr. Komlóssy Ferenc.

— Midőn ezennel Jézus sz. Szíve tisztelőinek becses tudomására hozom, hogy Jézus sz. szíve hírnökének szerkesztését átvettem, bátorkodom egyszersmind kegyes pártolásukat kérni — A folyóirat 1884-ben Kaloecán jelenik meg; ára egy évre 1 frt 50 kr. — Tóth Mike, Jézus társaságának tagja.

— Előfizetési felhívás. Magyarország legnagyobb, legtekintélyesebb s egyetlen reggel megjelenő politikai-, társadalmi- és közgazdasági kath. napilapjára, a „Magyar koroná“-ra. Lapunk január hó elsejétől a következő feltételek mellett rendelhető meg: Negyedévre 5 frt, félévre 10 frt, egész évre 20 frt. A szűkebb ellátásnak lapunkat 16 frtért is megkaphatják, sőt v lóban szegénysorsu tanítók és vidéki segédlelkészek különös kedvezményképen olcsóbban is megrendelhetik, ha e végett kiadóhivatalunkat levélben megkeresik. Lapunk szíves terjesztését kérjük. — Szerkesztőségi iroda, Sugárut 76. A kiadóhivatal, Budapest, Ferenciek-tere. Athenaeum-épület.

— Karácsonyi és ujévi ajándéknak való: **Szerelmi dalok** magyar költőkől (Kuthen, Tóth, Tompa, Petőfi). Énekhang és zongorára írta Vágvölgyi Béla. Ára 1 frt, kapható „az olcsó zeneművek kiadóhivatalában Nagyszombatban,“ vagy akármely hazai könyvszeneműkereskedésben. Melegen ajánljuk.

— Három Darab az ifjuság számára, zongorára négy kézre szerette Kirchner Elek. Ára 1 frt 20 kr. — Vágvölgyi emlék. „Ennek a kis lánynak“ s más kedvelt népdalokból (kedves Ida nővéremnek) zongorára alkalmazta Nagy Zoltán. Ára 60 kr. Ez utóbbi két db. megjelent és kapható Rózsavölgyi és Társa es. kir. udvari zeneműkereskedésben Bpsten. Ajánljuk!

— **Stephania induló** szerzé és Mailáth Györgyné szül. báró Prandau Stephania Ö Nagymltgnak ajánlja: Cservenka Nándor, zavari kántortanító. 6. mű. Ára 40 kr. Ajánljuk.

— Megjelent: 1. „**Hat Præludium**“ ünnepélyes alkalmakra. Orgonára szerzé és mint pótfüzetet a „Gyakorlati Orgonász“ e művéhez közrebocsátja Nemesovits Antal, a pannonhalmi Sz. Benedek-rend győri székesegyházának orgonásza és tanítóképezdei zeneatanár. 2. „**Latin Requiem Liberával**“ Egy énekhangra orgonakísérettel szerzé Nemesovits Antal stb. Ára egy-egy műnek 60 kr., kapható Hennicke Rezső könyvtárusnál Győrött. Orgonistáinknak a legmelegebben ajánljuk!

— **A Philosophia az iskolában.** Irta Gyürky Ödön Vác. 1883. Ára 25 kr., kapható a „Hunyadi Mátyás“ intézetben, Bpest, zöldfa-utca 43. sz. A Rousseau nevelési elvei szerzőjének ezen legújabb művét a tanügyi körök, valamint a sajtó is, igen melegen fogadták. A derék fiatal írónak ezen komoly irányu, hazafias s vallásos művét melegen ajánljuk az olvasó közönségnek.

— **Pædagogiai encyclopædia,** különös tekintettel a népoktatás állapotára. A neveléstudomány szótára, melyben az ált. és részl. paedagogia, didaktika és methodika, a statisztika, lélek- erkölcs- és gondolkodástan, valamint a művelődés és paedag. történelem főbb részletei befűrendbe foglalvák. Segédkönyv tanítók, nevelők, szülők és iskolai elöljárók számára. Ábrákkal. Több tanfériu közreműködésével szerkesztette. Verédy Károly I. fűzet. A mű az Athenaeum társulatnál 20 fűzetben jelenik meg. Egy-egy 3 ivs fűzet ára 30 kr. Bpest. 1884. kapható minden hazai könyvkereskedésben. Melegen ajánljuk t. olvasóink figyelmébe mint oly művet, melyből a néptanító sok hasznos, sőt szükséges ismeretet meríthet.

V e g y e s.

— Kérem. A „Népnevelő“ t. előfizetői közül még mindig 200-an, olvasd: kétszázan vannak hátralékban előfizetési díjakkal. Ezen közönyösség a kötelezettség teljesítésében a „Népnevelő“-nek jelentékeny anyagi — s m. t. olvasóinak szellemi kárt okoz. Kérjük ezért a hátralékoknak kiegyenlítését, hogy tetemes nyomtatási kötelezettségünknek mi is becsülettel eleget tehessünk.

— **Nemesovára** (Trencsén m. posta helyben) egy segédtanító kerestetik, fizetése havonként 15 frt, lakás s teljes ellátás. — Az állomás azonnal elfoglalható. — Bpest-közbányán szükség van organistára; jövedelme lakáson kívül 600 frtra rúg. Bővebb felvilágosítással szolgál a „Népnevelő“ kiadója.

— **Nagyszombatvárosi** esperesi kerület tanítói e napokban körré alakultak. Éljenek!

— **Ft. Névák Pál** pozsonyi kanonok ur 6 nga 50 frtot adományozott a nszombati kath. tképző növendékeinek azon célból, hogy ez összegért a leg-

szükségesebb könyvekkel láttassanak el. Megrendeltetett Zsasskovszky Ferenc és Endre magyar és latin egyházi énekek és imák gyűjteménye c. énekkönyv s így a legszükségesebb könyvekkel a legszegényebb növendékek láttattak el. Isten fizesse öngának ezen páratlan áldozatkészségét.

— Gróf Károlyi Alajos ur ő nagyméltósága Stomfa mezővárosában a leány ifjuság vallás-erkölcsi nevelésének előmozdítása céljából leány nevelő és tanintézetet szándékozik fölláttatni, mely körül munkálatok igényeinek is megfelelően és minden esetre hazai népoktatási törvényeit a kath. népiskolákra alkalmazó magas püspökkari iskolai rendszabályok értelmében be leend rendezve. A tanintézet alsó fokán kisedővódával is legyen kapcsolatban. Az intézet, mely alkalmasint jövő tanévvel megnyitatik, vezetése apácákra lesz bízva, kiknek hazai képzőintézetekből származó képesítettségre ő nagyméltósága kétséggel tekintettel leend.

Bökezű p. p. A Privigyén fölláttatandó irgalmas rendű apácák zárdájára főt. Pitroff István a besztercebányai papnevelő intézet praefectusa és tanára 6000 frtot adományozott. Privigyé városa a nemeslelkű dús jóltevőt díszpolgárává választotta. Pitroff István pozsonyi származású, Pozsonyban végezte alsó és felső iskoláit, így lesz még elég tanító, tanár, iskolatárs és család Pozsonyban, ki az akkori szerény és visszahúzódó ifjura emlékezni fog, aki szülővárosától 12 év óta távol lévén, jelenlegi magas hivatásban fenkölt lelkű híres és hazafias püspöke, nméltósága és főtisztelendő Ipolyi Arnoldnak nagyon megtisztelő magas bizalmát volt szerencsés megnyerni.

— A bíboros herceg-prímás kegyelmes főpásztorunk s iskoláink főintézője egy épp oly örvendetes mint vigasztaló nyilatkozatot méltóztatott tenni megynék egyik tanfelügyelő-espereséhez intézett kegyelmes leiratában, midőn említi, hogy „a magyarországi főtiszt. püspöki kar sokat akar tenni a tanítók helyzetének javítására.” — Ime az általunk oly sokszor hangoztatott magyarországi püspöki kar iskolai rendszabályai, melyek népoktatási törvényeink helyes végrehajtását kath. iskoláinkra alkalmazzák, lassanként valósulnak, s azért nem győzzük eléggé tanítótársainkat s az iskolaigazgató lelkész urakat kérve figyelmeztetni, hogy forgassák, olvassák, alkalmazzák minél szaporábban ezen szép rendszabályokat, hogy azoknak valósalásához mi is járulhassunk s a méltóságos és főtisztelendő egyházkormányának intencióit elősegítsük.

— Siketnémák oktatása. A pozsonyi kir. tanfelügyelőség köztudomásra juttatja azt, hogy a pozsonyi állami tanítóképező gyakorló iskolájában siketnémák, kiket szüleik a városban elhelyezni tudnak, ezen iskolába bejárhatnak s a megfelelő szakszerű oktatásban részesülhetnek. Ajánljuk tisztelt tanító társaink szives figyelmébe.

— Katholikus mozgalom keletkezett Pozsonyban. Örvidenénk, ha ezen mozgalom a keresztény katolikus hitélet gyarapítását, öregbítését célozná; s azért első hallomásra meglepett bennünket, midőn különben mai napság Pozsonyban inkább bizonyos elvközönyösséget, elvingatagságot, a katolikus hitélet hatalmas folyamárának bizonyos helyeken, a nyilvános képviseletben, az igazgatásban, a házi életben való elhomokosodását lehetett észrevenni; de nem a katolikus hitélet fejlesztését célozza azon mozgalom, hanem inkább a kath. vagyion egy részének általánosítását, vagy talán némi erő befolyást kereső pártalakulást, melynek tulajdonképeni alapját ez uttal nem akarjuk kutatni. Jelenleg mindenelőtt egy „Pressburger kath. Bürgergemeinde“ alakítását célzó mozgalom, a pozsonyi kath. elagott polgárok ápoló intézetének jogi és vagyoni viszonyait akarta tisztázni, vagyis jobban mondva, magúvá tenni; de ez nem igen fog sikerülnie, mert említett intézet alapítványának kezelése alapszabályokkal van biztosítva, s hogy az alapítványok nem kezeltek volna híven és szorosan az alapszabályok szerint, azt még az ellenpárt sem mondhatja. Figyelmet érdemel azonban a mozgalom alatt névtelenül megjelent egy füzet: „Was will die kath. Bürgergemeinde?“ mely az elhibázott mozgalmat sok szakismerettel s a helyzet teljes tudatával helyes utra iparkodik terelni; s a sarkpont, mely körül egész okszerű tárgyalása forog, a katolikus hitélet kiemelése, melynek hiányában a pozsonyi kath. hitközség sem célszerűen, sem méltányosan, sem jogosan képviselve nincsen. És valóban, mi képviseli s igazgatja a kath. hitközséget Pozsonyban? Az ugynevezett kath. kegyuri bizottság; és miből áll ez? három részből. Csak egy kis részből a kath. hittörvény hű előkelő polgároknak, kik lelképásztorok a c. püspök Heiler Károly, apát-kanonok városi plebános ur körül sorakoznak, ezeken kívül többségben a városi tanács kath. tagjaiból és a városi képviselő testület esetleges kath. vallású tagjaiból. Ezen többség csak esetlegesen van a patronátusban, sem hitbensősége, sem az egyházi dolgok iránti érdekeltsége, sem azok ismerése nem minősíti méltóan tisztére, s így történik, hogy a hit és egyház dolgaiban teljesen közömbös, tudatlan, szivárgulásban szenvedő, érzületáradozó egyének s a mi fájdalom, még annál is sajnosabb, szabadkőművesek, sőt mondják atheisták is képviselik a kath. ügyet Pozsonyban, a kikeről méltán mondhatni, hogy Pontiusként belejöttek a Credóba. Hogy ez tarthatatlan, az világos. Hogy a kath. ügyet csak testestül-lelkestül jó katolikusok képviselhetik és intézhetik, az kétségtelen; hogy vívmány volna, ha a mozgalom barátságos és ellen-áramlatai ez iránt nyitották volna meg a szemeket s ezen üdvös irányban eredményt hoznának létre!